

Tillsynsärende - auktoriserade revisorn A-son

Beslut: Revisorsinspektionen ger auktoriserade revisorn A-son en varning.

1 Inledning

Revisorsinspektionen har tagit del av en dom¹ enligt vilken tre personer verksamma vid ett bolag i tryckeribranschen (tryckeribolaget) har dömts för bl.a. grovt skattebrott eller medhjälp till grovt skattebrott och för näringspenningtvätt, grovt brott. Gärningarna begicks under delar av år 2020, under år 2021 och under delar av år 2022. A-son var tryckeribolagets revisor under denna tid.

För räkenskapsåret 2020 lämnade A-son en revisionsberättelse utan modifieringar, uttalande eller anmärkningar. För räkenskapsåret 2021 innehöll revisionsberättelsen anmärkningar om att årsredovisningen inte hade upprättats i sådan tid att stämman kunde hållas inom sex månader efter räkenskapsårets utgång samt att tryckeribolaget under räkenskapsåret inte hade i rätt tid och med rätt belopp vare sig redovisat eller betalat mervärdesskatt. I övrigt var revisionsberättelsen utan modifieringar, uttalanden eller anmärkningar.

---

¹ Nacka tingsrätt, dom den 14 februari 2025 i mål B 3376-24. Tingsrättens dom mot de tre personerna verksamma i tryckeribolaget har fått laga kraft.

Tryckeribolaget verksamhet bestod före år 2020 primärt av tryckeri- och logistikverksamhet. I slutet av år 2020 utökade bolaget sin verksamhet till att även inkludera handel med elektronikprodukter. Omfattningen av elektronikhandeln ökade kraftigt under år 2021, då försäljningen även skedde genom en marknadsplats² och via en egen webbshop.

Tryckeribolaget upprättade sin årsredovisning med tillämpning av Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10) *Årsredovisning i mindre företag* (K2).

I följande tabell anges belopp av intresse, tagna ur bolagets årsredovisningar, belopp i tkr.

Räkenskapsår	2021	2020
Nettoomsättning	171 075	31 237
Varulager	505	559
Antal anställda	9	15

I den ovan nämnda domen fann tingsrätten att ett internationellt nätverk låg bakom bl.a. mervärdesskattebedrägerier och vidarelussning av pengar som härrörde från brottslighet. Handeln hade skett enligt förutbestämda handelskedjor och med bestämda priser och påslag som satts av det internationella nätverket. Majoriteten av handeln hade skett med verkliga varor men en del av handeln hade varit s.k. ”ghost handel”, dvs. handel med varor som inte hade existerat.

Vidare fann tingsrätten att det inom ramen för brottsupplägget hade funnits en logistikverksamhet i Sverige som hade tillhandahållit tjänster åt det internationella nätverket. Tryckeribolaget och en rad andra bolag hade utgjort led i denna brottslighet.

Brottsupplägget var ett s.k. Missing Trader Intra Community (MTIC)-upplägg.³ Tryckeribolaget hade fungerat som ett genomströmningsled, ett s.k. bufferbolag.

² Tryckeribolaget ingick i april 2021 ett avtal med en tredje part. Genom avtalet fick tryckeribolaget sälja sina produkter via den tredje partens hemsida.

³ Brottsupplägget förklaras ingående på s. 44 i domen refererad till i not 1.

2 Planering och bedömning av risker för oegentligheter

2.1 Revisionsdokumentationen

Räkenskapsåret 2020

Av revisionsdokumentationen framgår att tryckeribolaget under år 2020 hade börjat sälja elektronikprodukter och att denna verksamhet borde följas upp i granskningen. I planeringen av revisionen, i avsnittet *Risker som kräver särskilda överväganden vid revisionen – Betydande risker*, anges att posten Intäkter i normalfallet bedömdes innebära högre risk. Rutinerna i bolaget bedömdes vara goda och bolaget hade bra systemstöd. Det anges också att den nya verksamhetsdelen med handel med elektronik borde följas upp och att rutiner och avklipp var viktiga. I avsnittet *Andra risker för väsentliga fel – risker för oegentligheter* anges att risken för oegentligheter bedömdes vara relativt låg.

I riskbedömningen enligt lagen (2017:630) om penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) finns en beskrivning av tryckeribolagets bakgrund och verksamhet. Av den framgår att verksamheten främst bestod av tre delar; printverksamhet åt företag, hantering av reklammaterial och kampanjer åt diverse företag och logistikverksamhet. Vidare anges att bolaget i slutet av år 2020 hade börjat att i blygsam omfattning handla med mobiltelefoner, trådlösa hörlurar och andra elektroniska produkter. Enligt ägaren kom han i kontakt med en person via ett kundföretag inom logistik. Denna person hade erfarenhet inom elektronikhandel och blev anställd av bolaget och drev den nya verksamheten (elektronikhandeln). Vidare anges att A-son följde upp med redovisningskonsulten och gick igenom den nya verksamhetens inriktning med den medarbetare som ansvarade för elektronikhandeln.

Riskprofilen enligt penningtvättslagen bedömdes som normal. Bedömningen av riskprofilen grundades på att ägaren och nyckelpersoner i tryckeribolaget var desamma som tidigare år samt att A-son gick igenom flödena och rutinerna i verksamheten och stämde av dessa med redovisningskonsulten. Vidare anges att det inte hade funnits kontanta transaktioner eller affärer med företag med verksamhet inom s.k. högriskländer.

A-son genomförde en genomgång av en av de större affärerna inom verksamhetsdelen försäljning av mobiltelefoner. Av genomgången framgick att tryckeribolaget fick kontakt med ett företag (E-bolaget) som man haft logistikaffärer ihop med. A-son tog del av e-

postkonversation mellan bolagen. Vidare framgår av genomgången att varorna såldes till E-bolaget som i sin tur sålde dem vidare. Tryckeribolagets inköp gjordes från ett annat företag i Sverige men de fysiska leveranserna kom från ett företag som var baserat i ett annat EU-land. A-sons slutsats var att kedjan, från order till leverans och faktura, bedömdes som rimlig.

I revisionsdokumentationen finns flera fakturor av vilka det framgår att tryckeribolaget hade sålt mobiltelefoner till ett visst bolag. På fakturorna anges dock att varorna skulle levereras till ett annat bolag (kunden till tryckeribolagets kund).

Räkenskapsåret 2021

Av dokumentationen för räkenskapsåret 2021 framgår att tryckeribolaget även under detta räkenskapsår sålde elektronikprodukter men att bolaget hade en svag och till och med negativ lönsamhet om man beaktade alla kostnader för denna verksamhet. I planeringen av revisionen, i avsnittet *Risker som kräver särskilda överväganden vid revisionen – Betydande risker*, anges att intäkter i normalfallet bedöms innebära högre risk. I tryckeribolaget gjordes bedömningen att rutinerna historiskt hade fungerat bra och att bolaget hade bra systemstöd. Vidare anges i planeringen att bolaget numera hade höga intäkter, kopplade till försäljning av elektronikprodukter, och att detta ökade risken något. Det framgår även att bolagets rutiner borde kartläggas, utvärderas och granskas.

I avsnittet *Andra risker för väsentliga fel – risker för oegentligheter* anges att omsättningen under räkenskapsåret 2021 hade ökat kraftigt. A-son bedömde att detta i sig innebar en risk för oegentligheter men att risken för oegentligheter sammantaget var normal.

I riskbedömningen enligt penningtvättslagen finns, liksom tidigare år, en beskrivning av tryckeribolagets bakgrund och verksamhet. Där anges även att bolaget kontrollerade sina leverantörer och köpte den egna webbshopen av en kund (M-bolaget). Tryckeribolaget sålde via marknadsplatsen och även till fristående företag inom branschen. Verksamheten byggde på stora volymer för att nå lönsamhet. Därför ökade verksamheten väsentligt och nådde sin mest intensiva nivå mellan juni 2021 och okt 2021. I fråga om handel med elektroniska produkter som mobiltelefoner och trådlösa hörlurar m.m. har noterats att de stora leverantörerna var ett företag (V-bolaget), baserat i ett annat EU-land, och diverse mindre företag i Sverige. A-son kontrollerade att både V-bolaget och de svenska leverantörerna var registrerade för mervärdesskatt när inköpen skedde. Alla transaktioner

hade skett via överföringar mellan bolagens konton. Inga kontanta transaktioner hade förekommit. V-bolaget var enligt uppgifter på bolagets webbplats ett av EU-landets största företag inom branschen. De övriga företag som fanns i Sverige hade tryckeribolaget kommit i kontakt med främst via den ansvariga medarbetarens kontaktnät inom logistikområdet. Tryckeribolaget hade kontrollerat de svenska företagen via en svensk webbplats för företagskontroller för att se att de verkade seriösa och lämpliga att göra affärer med. För de flesta transaktioner gick man igenom priser via webbplatsernas prisjämförelsesidor för att säkerställa att prissättningen var rätt och att bolaget fick en marginal när varorna såldes vidare. Också kunderna fanns inom bolagets kontaktnät.

I riskbedömningen enligt penningtvättslagen anges vidare att A-son följde upp verksamheten med ägaren. Ägaren uppgav att han inte hade detaljkunskaper kring alla affärer. Den ansvariga medarbetaren hade fått sköta den delen, eftersom han var mest kunnig inom området. Ägaren hade dock koll på det övergripande och vilka leverantörer och kunder som bolaget hade samt hur rutinerna såg ut. Ägaren uppgav att rutinerna bedömdes som goda och att alla i bolaget mer eller mindre var involverade i verksamheten, eftersom försäljningen via marknadsplatsen och webbshopen krävde så många timmar för hantering och packning. Vidare anges att A-son följde upp med redovisningskonsulten och ekonomikonsulten samt gick igenom den nya verksamhetens inriktning med den medarbetare som ansvarade för elektronikhandeln.

Riskprofilen enligt penningtvättslagen bedömdes som normal. Bedömningen grundades på att ägaren och nyckelpersoner i tryckeribolaget var desamma som tidigare år och att A-son hade gått igenom flödena och rutinerna i verksamheten och stämt av dem med redovisningskonsulten. Vidare anges att bruttovinsten som verksamheten visade var rimlig, att det i samband med A-sons genomgång inte hade framkommit några indikatorer på att handeln med elektroniska produkter inte bedrevs på ett seriöst sätt och att det inte hade funnits några kontanta transaktioner eller affärer med företag med verksamhet i s.k. högriskländer.

I försätsbladet till dokumentationen av granskningen av intäktsredovisningen finns en anteckning om att Skatteverket hade inlett en revision av bolaget. Det anges att denna främst var inriktad på försäljningen av elektronikprodukter och att Skatteverket utredde om leverantörer hade hanterat skatter på ett korrekt sätt.

Av dokumentationen av granskningen av konto 3055, som avsåg försäljning inom Sverige, framgår att tryckeribolaget hade tre större kunder: E-bolaget, M-bolaget och W-bolaget.

Vid granskningen av konto 3231, som avsåg försäljning av elektronikprodukter som omfattades av s.k. omvänd skattskyldighet för mervärdesskatt, framgick att tryckeribolaget i den delen hade tre större kunder, M-bolaget, N-bolaget och I-bolaget. A-son har vid sin granskning avseende I-bolaget antecknat att tryckeribolaget även hade köpt in en del varor från kunden.

Vid granskningen av tryckeribolagets kostnader har antecknats att bolaget, vad gäller elektronikprodukter, hade tre större leverantörer, I-bolaget, C-bolaget och L-bolaget.

Enligt dokumentationen genomförde A-son en s.k. walk through av M-bolagets transaktioner. Av denna framgick att tryckeribolaget hade köpt 100 mobiltelefoner från M-bolaget och sedan sålt dessa till E-bolaget. Inköpsfakturan uppgick till 631 tkr och försäljningsfakturan till 641 tkr. Båda fakturorna är daterade den 25 januari 2021.⁴

Av A-sons anteckningar framgår vidare att tryckeribolaget under våren 2021 hade sålt mobiltelefoner till M-bolaget.

En walk through genomfördes även för I-bolaget. Det framgick då att tryckeribolaget hade köpt trådlösa hörlurar för 4,86 mkr av I-bolaget och därefter hade sålt till M-bolaget för 4,9 mkr.⁵

Enligt dokumentationen hade tryckeribolaget under räkenskapsåret 2021 köpt varor från V-bolaget för ca 74 mnkr. Det var fråga om 5 190 mobiltelefoner. Enligt en anteckning skulle varorna gå till N-bolaget. N-bolaget godkändes dock inte som kund och därför såldes varorna på annat sätt, främst via marknadsplatsen och den egna webbshopen och, till en del, till M-bolaget.

I revisionsdokumentationen finns ett skuldebrev enligt vilket tryckeribolaget lånade ut två mnkr till ett bolag. Skuldebrevet är inte daterat men det anges att skulden skulle förfalla till betalning den 26 november 2021. Skuldebrevet är inte undertecknat av företagsledaren

---

⁴ Fakturorna är i euro men har omräknats till SEK med valutakursen per den 25 januari 2021. Kursen har hämtats från Riksbankens tjänst "Sök räntor och valutakurser".

⁵ Fakturorna är i euro men har omräknats till SEK med valutakursen per den 24 maj 2021 resp. 25 maj 2021. Kursen har hämtats från Riksbankens tjänst "Sök räntor och valutakurser".

utan av en person som i A-sons planering hade identifierats som en nyckelperson inom tryckeribolaget.

Enligt dokumentationen hade utlåningen skett för att det låntagande bolaget skulle köpa elektronikvaror. Det anges i granskningen att tryckeribolaget ville hjälpa låntagaren att få i gång denna verksamhet genom lånet. Pengarna hade använts till att köpa elektronik som sålts i ett annat EU-land. Låntagaren hade emellertid inte fått betalt för sina fordringar och kunde därför inte betala tillbaka lånet till tryckeribolaget. Vidare anges i dokumentationen att A-son hade tagit kontakt med låntagaren för att få dennes version och fått bekräftat att låntagaren hade mottagit lånet.

I tryckeribolagets bokslut för räkenskapsåret 2021 skrevs fordran ned i sin helhet, vilket medförde en kostnad om två mnkr.

Av revisionsdokumentationen framgår att tryckeribolaget saknade skriftliga instruktioner avseende intern kontroll och attestrutiner.

2.2 Revisorns uppgifter

A-son har uppgett följande.

Han hade varit revisor i tryckeribolaget sedan hösten 2007 och hade därmed en lång historik med bolaget. Hans bild av ägaren och bolaget var att de var seriösa och att de bedrev en relativt lönsam verksamhet även om de, liksom i många andra branscher, drabbades av upp- och nedgångar p.g.a. konjunkturutveckling och andra händelser.

Tryckeribolaget drevs av en typisk entreprenör och hade vid flera tillfällen tidigare hittat nya produkter, tjänster och projekt för att utveckla bolaget. Bolaget startade sin verksamhet inom tryckeri och reklam och inom den grafiska branschen. Det hade en lokal med stor lageryta och utvecklade också en logistikverksamhet, eftersom man såg att man kunde utnyttja den tillgängliga lagerytan. Denna verksamhet utvecklades väl och bolaget började hyra ytterligare lageryta för att utöka logistikverksamheten.

I samband med pandemin bromsades tryckeribolagets verksamhet in en del när aktiviteten hos bolagets kunder minskade. Det blev därför logiskt och helt normalt för bolaget att fortsätta utveckla verksamheten. Bolaget hade diverse kunder inom logistik och fick kontakt med en person som var involverad i handel med elektronik. Bolagets ägare såg

därför i slutet av år 2020 en möjlighet att inleda handel med elektronik, exempelvis mobiltelefoner och tillbehör. A-son såg en logik i att företaget utvecklade verksamheten med ännu ett verksamhetsområde. Sådana förändringar hade även skett tidigare i bolagets historia. Det var rimligt att göra detta eftersom efterfrågan i den ordinarie verksamheten minskade en del. Det var till och med så att bolaget var lämpat för denna verksamhet på grund av den kapacitet som lokalen innebar samt att bolaget hade god kunskap inom logistik.

Vid revisionen hade han omfattande samtal med personer inom bolaget, främst med redovisningskonsulten. Hon var en duktig ekonom som hade koll på alla flöden i bolaget. Han ställde diverse kontrollfrågor kring kunder, leverantörer, flöden och transaktioner och även om hur arbetet på plats i bolaget avlöpte. Han fick inga indikationer från redovisningskonsulten att något kändes oseriöst eller felaktigt. Han ställde frågor kring kunder och leverantörer och hennes svar stämde väl med de svar som han fick från bolagets företrädare. Svaren stämde också väl med den finansiella granskningen. Under revisionen hade han också en del kontakter med en ekonomikonsult som biträdde bolaget med ekonomiska rapporter. Hans kontakter och samtal med redovisningskonsulten och ekonomikonsulten påverkade hans risknivå för bolaget och även vilka urval som gjordes och hur granskningen utfördes i övrigt.

Varken redovisningskonsulten eller ekonomikonsulten uttryckte något som indikerade att något var fel eller oseriöst. Snarare fick han bilden av att verksamheten bedrevs på ett korrekt sätt och hade ett seriöst syfte. Redovisningskonsulten var på plats dagligen och följde bolaget och alla transaktioner. Hon hade ekonomikonsulten som bollplank och även ekonomikonsulten var på plats regelbundet. Båda hade kontakt med ägare, företagsledare, anställda och ibland även med kunder och leverantörer. Varken redovisningskonsulten eller ekonomikonsulten hade någon anledning att dölja något för honom som revisor.

Han gjorde en första granskning av handeln med elektronik i samband med revisionen för räkenskapsåret 2020 och fick inga indikationer på att denna handel inte sköttes på ett korrekt sätt. Intäkter och kostnader såg normala ut och skattehanteringen sköttes. Han hade ingen anledning att tvivla på att verksamheten bedrevs seriöst. Det nya som skedde under år 2021 var att bolaget började sälja via marknadsplatsen. Att granska rutiner m.m. för denna del var prioriterat i revisionen.

Enligt domen bestod merparten av transaktionerna av handel med verkliga varor. Hans bild, på basis av den information som han fick av bolagets företrädare och anställda och den information som han fick genom sina granskningsåtgärder, var också att handeln bestod av verkliga varor. En stor del av inköpen kom från en etablerad leverantör och försäljning skedde både till marknadsplatsen och övriga kunder.

Han granskade bolaget på ett normalt sätt. Han hade samtal med kundens företrädare före och under granskningen angående den nya verksamhetsdelen ”elektronikhandel”. Det var tydligt att verksamhetsdelen präglades av hög efterfrågan och låg marginal och att det krävdes stora volymer för att uppnå lönsamhet. Han gjorde bedömningen att en hög omsättning i denna verksamhetsdel var normal och troligen nödvändig för att generera ett positivt resultat. Det främsta skälet till att verksamhetsdelen lades ner efter bara något år var att man aldrig uppnådde tillräcklig lönsamhet, eftersom marginalen sjönk i takt med den ökade konkurrensen i branschen. Just de omständigheterna – att det var en hög omsättning i elektronikhandeln och att bolaget bedrev den endast något år – innebar därmed att hans bedömning av riskprofilen inte ändrades. Det fanns en logik både i att bolaget startade verksamheten och i att den lade ned den relativt snabbt.

För honom var det tre aspekter som var viktiga vad gäller utlåningen till det andra bolaget; att företagsledaren hade godkänt lånet, att beloppet verkligen gick till låntagaren och att det fanns ett rimligt syfte med utlåningen. Företagsledaren bekräftade att han hade godkänt lånet och låntagaren bekräftade att lånet hade tagits emot.

Tryckeribolaget var ett entreprenörsdrivet bolag som var öppet för nya affärsmöjligheter och hade tidigare år haft en viss riskaptit för att nå framgång. Under hösten 2021 hade bolaget en stark ekonomisk ställning och en god likviditet. Det var dock svårt att få avkastning, eftersom inlåningsräntan hos banken var 0 procent. Den information som han fick från tryckeribolaget var att syftet med lånet om 2 mnkr främst var att låntagaren skulle sälja varor (bl.a. robotdammsugare och annan hemelektronik) till tryckeribolaget under förmånliga villkor. Lånet var alltså ett led i att möjliggöra nya affärsmöjligheter som skulle gynna tryckeribolaget. Ägaren till låntagaren var känd hos tryckeribolaget och man hade förtroende för honom. Räntan sattes till fyra procent vilket var en bra avkastning mot bakgrund av den alternativa ränta som var möjlig. Nedskrivningen som gjordes var främst en försiktighetsåtgärd, eftersom tryckeribolaget befarade att det fanns risk för förlust. Sammanfattningsvis kunde han inte se att det fanns någon anledning till

anmärkning p.g.a. denna utlåning. Tryckeribolaget hade tillgängliga medel och sökte nya affärsmöjligheter. Bolagets berättelse om utlåningens syfte och vad som hände stämde överens med vad företrädaren för gäldenärsbolaget hade att säga.

Skatteverket inledde sin skatterevision hösten 2021 och vid hans revision fanns inga indikationer på att något var felaktigt. Den information som han erhöll kring granskningen var att Skatteverket granskade andra företags skattehantering. Han granskade att tryckeribolaget hanterade sina skatter korrekt och kontrollerade även alla större leverantörers f-skatteregistrering. Granskning av leverantörerna skedde även via hans stickprov, walk through-granskning samt vid samtal med tryckeribolagets företrädare och anställda.

2.3 Revisorsinspektionens bedömning

Tillämpliga bestämmelser

Auktoriserade och godkända revisorer är verksamhetsutövare enligt penningtvättslagen. Det innebär att såväl enskilda revisorer som juridiska personer som bedriver revisionsverksamhet är skyldiga att följa lagens bestämmelser och de föreskrifter som har meddelats på området. Det innebär vidare att revisorn ska bedöma den risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med en viss kundrelation (kundens riskprofil) samt övervaka pågående affärsförbindelser.

International Standard on Auditing (ISA) 315 *Identifiera och bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter* p. 13 kräver att revisorn utformar och genomför en riskbedömning för att erhålla revisionsbevis som erbjuder en ändamålsenlig grund för att identifiera och bedöma risker för väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, på rapport- och påståendenivå. En revisor som utför en revision enligt ISA ska, enligt ISA 240 *Revisorns ansvar anseende oegentligheter i en revision av finansiella rapporter* p. 5, uppnå rimlig säkerhet att de finansiella rapporterna som helhet inte innehåller någon väsentlig felaktighet, vare sig denna skulle bero på oegentligheter eller misstag.

Revisorns process för identifiering och bedömning av risker är iterativ (upprepande) och dynamisk (se ISA 315 *Identifiera och bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter* p. 7). Vidare kräver ISA att revisorn utformar och genomför övergripande åtgärder för att hantera de bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter på rapportnivån (se ISA 330 *Revisorns hantering av bedömda risker* p. 5). Såsom framgår av både 9 kap. 3 § aktiebolagslagen

(2005:551) och ISA 240 måste revisorn därvid förhålla sig professionellt skeptisk och ta hänsyn till företagsledningens möjligheter att sätta sig över kontroller. Han eller hon måste också vara medveten om att granskningsåtgärder som är effektiva när det gäller att upptäcka misstag kanske inte fungerar när det gäller oegentligheter.

Bedömningen i detta fall

Tryckeribolaget började i slutet av år 2020 med en helt ny verksamhet, försäljning av elektronikutrustning. Tryckeribolagets nettoomsättning kom genom den nya verksamheten – köp och försäljning av elektronik – att under räkenskapsåret 2021 öka med knappt 600 procent. Den nya verksamheten avsåg en bransch som, när verksamheten inleddes, av Skatteverket och lagstiftaren hade identifierats som en bransch där det förekom omfattande mervärdesskattebedrägerier.⁶

Enligt Revisorsinspektionens mening innebar dessa omständigheter i sig att riskprofilen enligt penningtvättslagen hade bort bedömas som hög och att det vid en granskning enligt ISA fanns anledning att utgå från att det fanns betydande risker för oegentligheter i verksamheten.

Utöver detta förelåg det konkreta omständigheter som utgjorde särskilda riskindikatorer i verksamheten. En sådan var att Skatteverket hade inlett en revision av tryckeribolaget. Flera av de varor som köptes och såldes av tryckeribolaget involverade samma motparter, d.v.s. varorna cirkulerade mellan samma aktörer. Dessa omständigheter utgjorde, mot bakgrund av den kännedom som fanns om mervärdesskattebedrägerier med mobiltelefoner, påtagliga varningssignaler.

En annan omständighet som borde ha påverkat A-sons riskbedömning var att tryckeribolaget hade lånat ut två mnkr till en framtida samarbetspartner. Låntagaren skulle, enligt A-sons uppgifter i ärendet, sälja varor (bl.a. robotdammsugare och annan hemelektronik) till tryckeribolaget under förmånliga villkor men hade inte tidigare bedrivit denna typ av verksamhet. Inte heller tryckeribolaget handlade med varor av detta slag.

---

⁶ Den 1 april 2021 infördes s.k. omvänd skattskyldighet för mervärdesskatt vid nationell handel mellan beskattningsbara personer vid omsättning av mobiltelefoner, integrerade kretsanordningar, spelkonsoler, pektdatorer och bärbara datorer (se prop. 2020/21:20). Lagstiftningen var föranledd av att Skatteverket hade uppmärksammat att det förekom omfattande mervärdesskattebedrägerier med mobiltelefoner och IP-telefoni.

Det fanns därför, enligt Revisorsinspektionens mening, skäl för A-son att förhålla sig professionellt skeptisk och ifrågasätta om utlåningen var föranledd av affärsmässiga skäl.

Att A-son inte beaktade de tydliga varningssignaler som förekom vid revisionen innebär enligt Revisorsinspektionens mening att hans riskbedömningar enligt ISA och penningtvättslagen inte var tillräckliga. Genom att inte göra tillräckliga riskbedömningar har han åsidosatt god revisions sed.

3 Periodiseringen av intäkter samt lager

Räkenskapsåret 2020

För räkenskapsåret 2020 fastställdes den övergripande väsentligheten till 500 tkr och arbetsväsentligheten till 350 tkr. Det kan av dokumentationen inte utläsas att A-son åsatte lagret någon risk.

I planeringen för revisionen av räkenskapsåret 2020 noterades att posten Intäkter i normalfallet bedöms innebära högre risk. Bedömningen var att tryckeribolagets rutiner vara goda och att bolaget hade bra systemstöd. Det angavs att den nya verksamhetsdelen med handel med elektronik borde följas upp och att rutiner och avklipp var viktiga. I en bilaga till den övergripande revisionsstrategin anges att de väsentligaste posterna med störst risk var intäkter, större poster i resultat- och balansräkningen samt avklipp av intäkter och varukostnader.

De planerade granskningsåtgärderna var en kombination av analytisk granskning och substansgranskning där en analytisk granskning skulle göras av fördelningen mellan intäkter och kostnader. Det framgår även av planeringen att avvikelser skulle följas upp.

I dokumentationen av intäktsgranskning för räkenskapsåret 2020 finns ett dokument betecknat *Fördjupad genomgång av en av de större affärerna inom verksamhetsdelen försäljning av mobiltelefoner*. Dokumentet beskriver flödet från order till leverans och fakturering. Av beskrivningen framgår att varor fraktades till bolagets lager och att bolagets personal godkände varorna.

På ett arbetspapper som avsåg varulagergranskningen angavs de granskningsåtgärder som A-son planerade att utföra. Åtgärden att *utföra en rimlighetsbedömning av lagret i samband med besök hos bolaget* besvarades med en uppgift om att A-son hade besökt bolaget den 22 juni

2021 och rimlighetsbedömt lagret. Åtgärden att *följa upp stickprov med fysisk inventering* besvarades med att det hade genomförts en rimlighetsbedömning av lagret. Det antecknades att eftersom lagret inte ansågs väsentligt hade ingen ytterligare granskning gjorts. Enligt dokumentationen bestod varulagret bl.a. av urnor, vaser, packningsmaterial och påsar. I lagret fanns inga mobiltelefoner.

Vad gäller granskningen av periodiseringen av intäkter från elektronikprodukter finns i dokumentationen över utförda stickprovskontroller 14 stickprov som avser räkenskapsår 2020.

Räkenskapsåret 2021

För räkenskapsåret 2021 fastställdes den övergripande väsentligheten till 800 tkr och arbetsväsentligheten till 600 tkr. Det kan inte utläsas av dokumentationen att A-son åsatte lagret någon risk.

Av planeringen för revisionen framgår att posten Intäkter i normalfallet bedömdes innebära högre risk. Tryckeribolagets rutiner bedömdes historiskt ha fungerat bra men det har antecknats att bolaget numera hade höga intäkter kopplade till försäljning av elektronikprodukter och att detta ökade risken något. Det har också antecknats att intäkter, varukostnader, kundfordringar och övriga fordringar var viktiga poster och att avklipp och rutiner var viktiga delar att granska. Av en bilaga till den övergripande revisionsstrategin framgår att de väsentligaste posterna med störst risk var intäkter, varukostnader, större poster i resultat- och balansräkningen samt avklipp av intäkter och varukostnader.

De planerade granskningsåtgärderna angavs vara en kombination av analytisk granskning och substansgranskning. Det framgår även av planeringen att avvikelser skulle följas upp.

Dokumentationen innehåller också en bruttovinstanalys rörande försäljningen av elektroniska produkter. Av analysen framgår bolagets bruttovinst enligt resultatrapporten samt bolagets bedömning av förväntad bruttovinst. A-son jämförde bruttovinsten med marginalerna vid försäljningen av hörlurar, iakttagelser vid genomförda walk throughs (se ovan under 2.1) och en översiktlig granskning av försäljningen på marknadsplatsen. Hans slutsats var att bruttovinsten var rimlig.

Varulagret bestod av bl.a. fälgar, påsar, packningsvaror och hörlurar. Inga mobiltelefoner fanns i lager.

Vad gäller granskningen av periodiseringen av intäkter från elektronikprodukter finns i dokumentationen över utförda stickprovskontroller fem stickprov som avser räkenskapsår 2020.

3.1 Revisorns uppgifter

A-son har uppgett följande.

Den nya verksamheten präglades av låga marginaler och lönsamheten krävde därför hög omsättning. Bolagets strategi var att sälja så mycket som möjligt via marknadsplatsen, eftersom marginalerna var klart högre vid denna försäljning jämfört med övrig försäljning. Priserna förändrades i princip dagligen och bolaget gjorde prisanalyser via prisjämförelsesidor. Bolaget sökte högsta möjliga försäljningspris och lägsta möjliga inköpspris. Det fanns flera andra företag som också sålde via marknadsplatsen och hade en liknande strategi som tryckeribolaget. Det kunde hända att en leverantör ibland hade ett överskott av produkter och behövde sälja och ibland kunde samma leverantör ha ett underskott och behövde köpa in partier. Detta var den förklaring som han fick av både företagsledningen och de anställda och det fanns en logik i att man ibland köpte och ibland sålde varor till samma företag.

Hans främsta mål med granskningen av intäkterna var att säkerställa att det som redovisades som intäkt beskrev affärshändelserna på ett korrekt sätt, att periodiseringen av intäkter och kostnader mellan räkenskapsåren var korrekt och att mervärdesskatten som belöpte på de sålda varorna och tjänsterna var korrekt redovisad. För att uppnå dessa mål gick han igenom och bedömde rutiner med de nyckelpersoner som skötte verksamheten respektive redovisningen, kartlade rutiner och flöden i verksamheten samt verifierade dessa med substansgranskning genom stickprov av fakturor m.m. Han rimlighetsbedömde nyckeltal såsom bruttovinst och kostnader – personal, inhyrd personal och frakt – i förhållande till intäkter.

Han granskade några av de större affärerna som hade genomförts under året. Han gjorde även en granskning av kedjan från kontakt med kund som efterfrågar varorna, kontakt med leverantör som säljer varorna, hur varorna levererades till tryckeribolaget och vidare till slutkund. Han kontrollerade att det var samma antal varor som fakturerades från

leverantör som sedan fakturerades vidare till kund. Eftersom det fanns affärer både i slutet av december 2020 och i början av januari 2021, gjorde han en kontroll av att periodiseringen av intäkter och kostnader var korrekta.

Elektronikförsäljningen hade en hög omsättningshastighet varför bolaget inte byggde upp något lagervärde. Varorna var i normalfallet inte kvar på bolagets lager mer än någon eller ett fåtal dagar. Det hindrade inte att det under dagarna fanns en del varor på lagret som skulle vidare till marknadsplatsen eller andra kunder. Försäljningen genom marknadsplatsen krävde mycket hantering i form av att packa varor.

Under granskningen av räkenskapsåret 2020 besökte han bolaget några dagar före själva bokslutsgranskningen och fick se verksamheten fysiskt. Det var hög aktivitet på lagret. Det fanns dock inte något väsentligt varulager i bolaget, eftersom omsättningen av lagret var så pass hög. Eftersom bolaget inte hade så hög omfattning på elektronikhandeln per den 31 december 2020, hade bolaget sålt och levererat ut alla de varor som hade erhållits före bokslutsdatumet. Det var därför inte aktuellt att inventera lagret. Före respektive bolags bokslutsdag stämmer han alltid av med sina kunder om det finns något varulager för att bedöma om han ska kontrollinventera lagret eller inte.

Under år 2021 inledde bolaget försäljning genom marknadsplatsen. Han bedömde det därför som prioriterat att granska rutinerna för detta. Han granskade avtalet med marknadsplatsen och att detta var korrekt signerat. Han gjorde även en genomgång av hur det gick till från det att kunden bokade varorna till dess att de hanterades, packades och levererades. Denna del av verksamheten krävde många timmar av hantering och packning, eftersom det var många små paket och kunderna och marknadsplatsen krävde att leverans skulle ske inom tre dagar från bokningen. Kunderna betalade till marknadsplatsen och bolaget fick efter leverans en avräkning och betalbil från marknadsplatsen efter avdrag för marknadsplatsens provision. Han gick igenom huvudboksutdrag för att granska hur transaktionerna redovisades och om det fanns några avvikande transaktioner som behövde följas upp. Han granskade också ett antal fakturor mot kund för att säkerställa att det framgick vad affärstransaktionen innebar och att redovisningen i huvudboken och av mervärdesskatten var korrekt.

I början av räkenskapsåret 2021 hade bolaget en god lönsamhet i verksamheten. Under året satsade bolaget på att sälja så mycket som möjligt via marknadsplatsen. Marginalerna på marknadsplatsen (8–12 procent) var bättre än mot övriga kunder (0–4 procent) och

förutsättningarna att nå lönsamhet var goda. För att få volymer (för att få ner inköpspriserna) genomfördes även lågprismarginalaffärer till övriga kunder. Den bruttovinstanalys som han upprättade för verksamheten visade också en underliggande lönsamhet. Affärsmodellen byggde på att sälja via marknadsplatsen eftersom marginalerna var bättre där. Dock blev konkurrensen under året tuff och priserna sjönk och det gjorde därför även lönsamheten. Det var därför logiskt att man under hösten 2021 avvecklade försäljningen av elektronik.

3.2 Revisorsinspektionen bedömning

En revisor måste alltid förhålla sig professionellt skeptisk vid sin granskning (se 9 kap. 3 § aktiebolagslagen och ISA 240). När det gäller revisionsbevis som består av information från företagsledningen måste han eller hon därför alltid överväga om det är nödvändigt att utföra särskilda åtgärder för att få ledningens uppgifter bekräftade.

A-son bedömde inför bokslutet för räkenskapsåret 2020 att det inte fanns något behov av fysisk närvaro vid inventeringen av varulagret.

Revisorsinspektionen konstaterar dock att, om varulagret är väsentligt, så ingår det i en revisors granskning att utvärdera bolagets instruktioner och rutiner för registrering och kontroll av lagerinventeringen. Denna utvärdering ska ske genom närvaro vid lagerinventeringen (se ISA 501 *Revisionsbevis – särskilda överväganden för vissa poster* p. 4 och A 4).

Vad gäller varulagret för räkenskapsåret 2020 uppgick detta till 559 tkr, vilket innebar att det var en väsentlig post. A-son skulle därför ha närvarat vid lagerinventeringen. Genom att inte närvara vid inventeringen har han åsidosatt god revisionsred.

A-son konstaterade att periodiseringen av intäkterna utgjorde en risk för väsentlig felaktighet.

Enligt ISA 330 *Revisorns hantering av bedömda risker* p. 21 ska revisorn, när denne har fastställt att en bedömd risk för väsentliga felaktigheter på påståendenivån är en betydande risk, utföra substansgranskning med särskild inriktning på den risken. När revisorn hanterar en betydande risk enbart genom substansgranskning, ska granskningen innefatta detaljgranskning.

Av dokumentationen framgår att tryckeribolagets inköpta varor levererades in i lagret och att försålda varor levererades ut därifrån. Den detaljgranskning som A-son utförde var en stickprovsgranskning av fakturor för att kontrollera att inköp och försäljning skett på samma räkenskapsår.

Enligt K2 p 6.6 a ska ett företag redovisa en inkomst som intäkt när de väsentliga riskerna och förmåner till följd av transaktionen har gått över. Motsvarade gäller tillgångar som enligt K2 p. 9.3 ska redovisas när företaget har övertagit väsentliga risker och förmåner som är förknippade med att äga tillgången. Vid granskningen av varulager är det därför av vikt att granska och utvärdera lagerrutiner avseende ut- och inleveranser före och efter bokslutsdagen för att säkerställa att redovisningen är korrekt och fullständig.

Med hänsyn till den verksamhet som bolaget bedrev skulle A-son vid sin detaljgranskning av periodiseringen ha säkerställt att intäktsförda varor faktiskt hade lämnat lagret och att inköpta varor hade ankommit. Den – av A-son – återgivna granskningen av periodiseringen borde enligt Revisorsinspektionen ha utförts mot in- och utleverans i varulagret för att säkerställa fullständighet, existens och riktighet, såväl i lagerredovisningen som i intäktsredovisningen. Genom att granska periodiseringen endast genom granskning av inköp och försäljning har han inte utfört en tillräcklig och ändamålsenlig detaljgranskning avseende periodiseringen av intäkter.

Enligt ISA 520 *Analytisk granskning* p. 5 ska en revisor, när han eller hon utformar och utför en substansinriktad analytisk granskning som enda åtgärd eller i kombination med detaljgranskning, bl.a. utarbeta förväntade värden för redovisade belopp eller nyckeltal för att kunna identifiera väsentliga felaktigheter i de finansiella rapporterna. Revisorn ska även bestämma det högsta belopp som en eventuell skillnad mellan redovisade belopp och förväntade värden får uppgå till innan en ytterligare utredning krävs.

I detta fall kan det varken av revisionsdokumentationen eller av A-sons yttranden utläsas att han satte upp några förväntade värden och bestämde vilken avvikelse från dessa som var godtagbar. Han har alltså inte utfört en substansinriktad analytisk granskning enligt ISA 520.

A-son har således inte utfört någon detaljgranskning eller substansinriktad analytisk granskning som gav honom tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende intäktsredovisningen. Eftersom posten var väsentlig, hade han därmed inte grund för att

tillstyrka ett fastställande av bolagets resultat- och balansräkningar. Genom att ändå göra det har han åsidosatt god revisionssed.

4 Åtgärder vid misstänkt penningtvätt

A-son har uppgett att han vid sin granskning genomförde en sedvanlig informationsinhämtning. Han hade samtal med ägare och anställda. Han stämde av frågeställningar med bolagets ekonomiansvariga. Det framkom inga indikationer på att verksamheten inte bedrevs på ett seriöst sätt. De svar han fick från redovisningskonsulten och ekonomikonsulten stämde huvudsakligen med de svar som han fick i samband med sin granskning och sina samtal med företagsledningen. Han stämde av förhållanden i bolaget mot sin allmänna riskbedömning. Sammanfattningsvis hade han ingen anledning att rapportera något till Finanspolisen.

Revisorsinspektionens bedömning

En verksamhetsutövare – och därmed också en revisor – ska enligt 4 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka aktiviteter och transaktioner som

1. avviker från vad verksamhetsutövaren har anledning att räkna med utifrån den kännedom om kunden som verksamhetsutövaren har,
2. avviker från vad verksamhetsutövaren har anledning att räkna med utifrån den kännedom som verksamhetsutövaren har om sina kunder, de produkter och tjänster som tillhandahålls, de uppgifter som kunden lämnar och övriga omständigheter, eller
3. utan att vara avvikande enligt 1 eller 2 kan antas ingå som ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Om revisorn uppmärksammar avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner, ska han eller hon enligt 4 kap. 2 § penningtvättslagen vidta skärpta åtgärder för kundkännedom och andra nödvändiga åtgärder för att bedöma om det finns skäligen grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling. Finns det en skäligen grund ska revisorn rapportera till Polismyndigheten (se 4 kap. 3 § penningtvättslagen).

Av förarbetena till de nu aktuella bestämmelserna (se prop. 2016/17:173 *Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism* s. 538) framgår att begreppet ”skäligen grund för misstanke” innebär att det inte krävs att verksamhetsutövaren gör någon mera ingående

bedömning av transaktioner och aktiviteter. Verksamhetsutövarens åtgärder och bedömning bör syfta till att i den mån det är möjligt klargöra om den misstänkta eller avvikande aktiviteten eller transaktionen kan ha en naturlig och legitim förklaring.

Som redogjorts för ovan fanns det i uppdraget flera påtagliga varningssignaler kopplade till den verksamhet som bolaget bedrev. Först och främst verkade bolaget inom en bransch där mervärdesskattebedrägerier förekom. Vid en genomgång av bolagets inköp och försäljningar framkom att bolaget köpte och sålde varor från samma motparter. Vidare hade även bolaget under räkenskapsåret 2021 förvärvat en webbshop från en av sina kunder. Därtill lånade bolaget ut ett större belopp till ett bolag som avsåg att verka inom samma bransch som tryckeribolaget. Enstaka omständigheter av detta slag kan i och för sig ha en naturlig förklaring och behöver inte grunda en misstanke om brott. I detta fall framträder emellertid transaktionsmönster som utifrån företagsekonomiska skäl framstår som ologiska, särskilt mot bakgrund av att de involverade bolagen sysslade med likartad verksamhet och borde ha varit konkurrenter.

Revisorsinspektionen anser därför att de omständigheter som A-son kunde iaktta vid sin revision sammantagna gav skälig grund att misstänka att det var fråga om penningtvätt eller att den egendom som bolaget hanterade annars härrörde från brottslig handling. Han skulle därför ha gjort en rapportering till Polismyndigheten. Genom att inte göra detta har han handlat i strid med penningtvättslagen och därigenom åsidosatt sina skyldigheter som revisor.

5 Sammanfattande bedömning och val av disciplinär åtgärd

Revisorsinspektionen har funnit flera brister i A-sons revision av tryckeribolaget. Han har brutit mot god revisionsdå vid riskbedömningen av bolaget samt vid sin granskning av bolagets periodisering av intäkter samt lager. Vidare har han underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt penningtvättslagen.

A-son har i nu nämnda avseenden åsidosatt sina skyldigheter som revisor och ska meddelas en disciplinär åtgärd. Det som ligger honom till last är allvarligt. Han ska därför, med stöd av 32 § andra stycket revisorslagen (2001:883), meddelas en varning.

Ärendet har avgjorts av Revisorsinspektionen genom Tillsynsnämnden för revisorer. I beslutet har deltagit f.d. justitierådet Sten Andersson, ordförande, kammarrättslagmannen

Christina Eng, vice ordförande, skattedirektören Tomas Algotsson, redovisningsexperten Sofia Bildstein-Hagberg, auktoriserade revisorn Maria Danckler (skiljaktig mening), rådgivaren Sophie Degenne, advokaten Emma Norburg (skiljaktig mening), auktoriserade revisorn Anneli Pihl (skiljaktig mening) och docenten Jessica Östberg (skiljaktig mening). Vid ärendets slutliga handläggning har i övrigt revisionsdirektören Anders Rabb och avdelningsdirektören Tobias Fredriksson, som har föredragit ärendet, varit närvarande.

Sten Andersson

Tobias Fredriksson

Hur man överklagar, se bilaga.

Skiljaktig mening

Maria Danckler, Emma Norburg, Anneli Pihl och Jessica Östberg är skiljaktiga i fråga om avsnitt 4 i beslutet och anför:

Enligt vår mening bör A-son kritiseras för att han inte, mot bakgrund av vad han kunnat iaktta om bolaget, fördjupat sin granskning. Att göra en bedömning av om det finns skälgrund att misstänka att det var fråga om penningtvätt eller att den egendom som bolaget hanterade annars härrörde från brottslig handling kan vara svårt och görs av revisorn utifrån kända omständigheter vid den tidpunkten revisionen utförs. Vi anser inte att omständigheterna i det här fallet var sådana att revisorn skall kritiseras för att han inte rapporterade till Polismyndigheten.